

dagvers

Modern rederijker Stijn De Paepe
becommentarieert dagelijks
het nieuws in versvorm

Lees voor!

*Lees voor, lees voor, lees vaker voor,
in bad, in bed, op pad.*

Geef verzen en verhalen door.

*Het kleinste kind geeft graag gehoor
en boost zijn woordenschat.*

*Lees 's morgens voor, lees 's middags voor,
lees 's avonds voor en 's nachts.*

In trein, tram, bus of op kantoor.

Alleen, in duo of in koor.

Gepland of onverwachts.

*Lees voor, lees voor, lees verder voor,
breeduit of eerder kort.*

*Voor een nieuwsgierig kinderoor
gaat er geen enkel woord teloor
dat voorgelezen wordt!*

De Morgen, 20-21 November 2021

KUNST OP VOORSCHRIFT:

EEN PLEIDOOI VOOR DE INTEGRATIE VAN KUNSTEN IN DE ZORG

Prof. Dr. Tessa Kerre, Nicole Theys, Francine Baetens

Dankdag vrijwilligers KOTK

25 januari 2025

IK HEB MIJN OGEN KAPOT GELEZEN

***“Lezen is altijd een verplaatsing, een reis,
een weggaan om elkaar te ontmoeten.***

***Lezen, hoewel doorgaans een zittende activiteit,
maakt in ons weer de nomade wakker.”***

- Antonio Basanata, Lezen tegen het niets

HOE HET ALLEMAAL BEGON

JANE DAVIS

*Literature isn't a luxury,
but a life-changer.*

THE READER – BRINGING BOOKS TO LIFE

[What We Do](#) ▾

[Get Involved](#) ▾

[Visit Calderstones](#) ▾

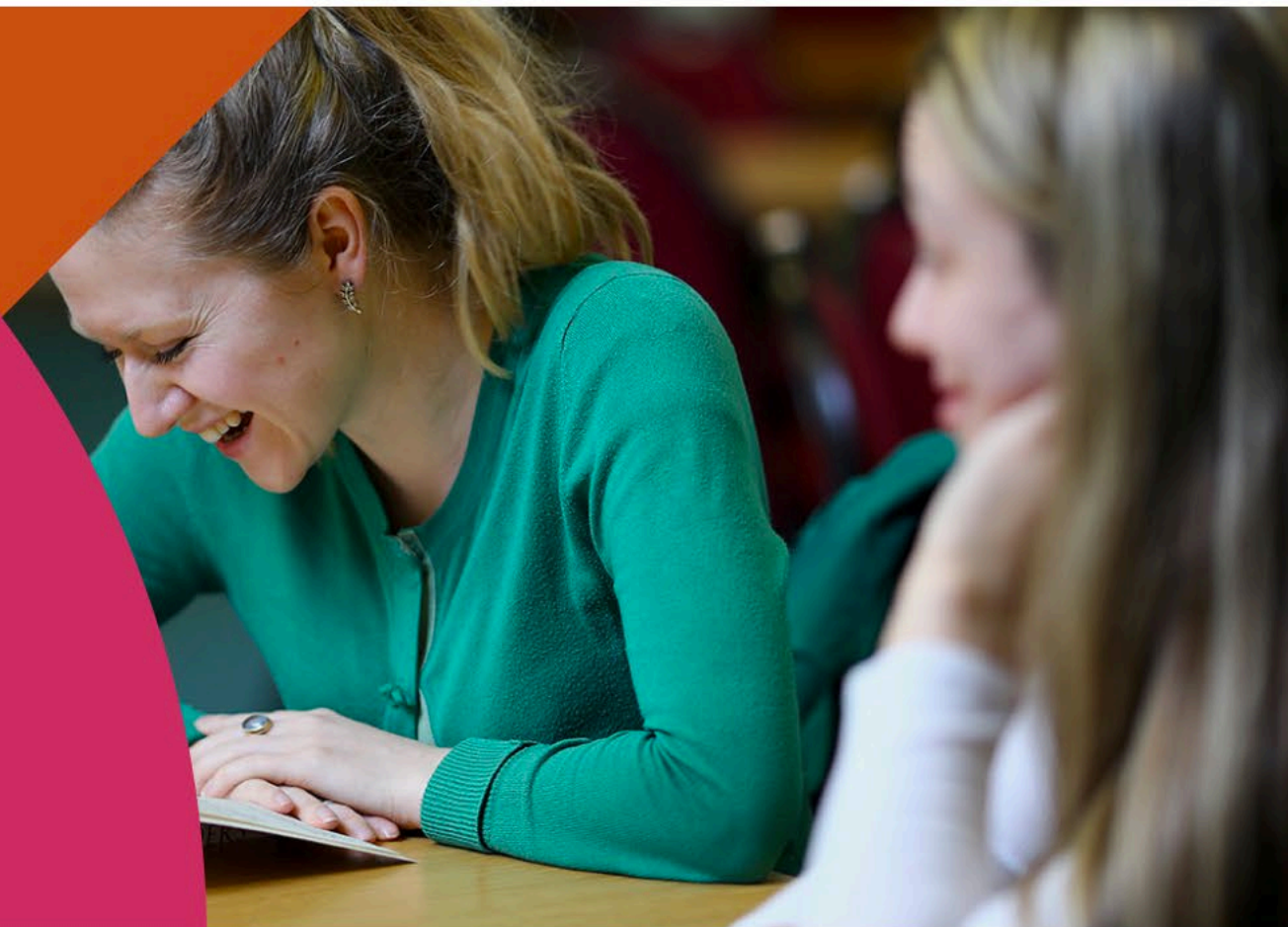
[About Us](#) ▾

[News](#)

[DONATE](#)

SHARED READING

Shared Reading is a unique experience that helps thousands of people to connect, feel good and live well.

[Home](#) > [What We Do](#) > [Shared Reading](#)

HET LEZERSCOLLECTIEF

Wij werken aan een wereld waarin iedereen de kans krijgt om te groeien door sterke teksten.

Samen verhalen en gedichten lezen verbindt mensen en maakt hen sterker en weerbaarder. Dit is de filosofie van Het Lezerscollectief, een netwerk van leesbegeleiders in Vlaanderen, dat leesbijeenkomsten organiseert voor mensen die moeilijk toegang hebben tot literatuur, onder meer gevangenen, mensen met psychische problemen en mensen in armoede.

HOE HET ALLEMAAL BEGON

BIBLIOTHERAPIE: STAVAZA 2019

- Bibliotherapie = het gebruiken van (voor)lezen in de behandeling van patiënten (en hun mantelzorgers)
- Aangetoonde positieve effecten van bibliotherapie in het **algemeen**
 - toegenomen zelfbewustzijn
 - toegenomen empathie
 - verhoogde hoop
 - minder negativiteit

BIBLIOTHERAPIE: STAVAZA 2019

- Verbetering van de levenskwaliteit van **kankerpatiënten**, door:
 - stressvermindering
 - verlichting van angst en depressie
 - verbeterde copingstrategieën
- Specifiek voor kankerpatiënten: beperkt aantal studies
 - patiënten lezen zelf bepaalde teksten of boeken
 - patiënten lezen samen in groep

HET GENTS VOORLEESPROJECT

- 20 **studenten** geneeskunde en gezondheidswetenschappen aan de **UGent**
- 20 **patiënten** behandeld voor kanker in het **UZ Gent**
 - Patiënten met een acute leukemie, die opgenomen worden op de afdeling hematologie (n=11)
 - Patiënten met een vaste tumor, die naar de dagkliniek van Medische Oncologie komen voor een behandeling (n=9)

HET GENTS VOORLEESPROJECT

Prof. Tessa Kerre

Kurt Defrancq

Dr. Gaëlle Vanbutsele

Dirk Terryn

Prof. Vibeke Kruse, Dr Celine Jacobs

MSc Kim Eecloo

Masterstudenten geneeskunde

Prof. Peter Pype

Marie Rogghe

Dr. Fleur Helewaut

Jasper Van de Vyver

Siel Delrue

Dr. Janique Lobbestael

Honours Programma studenten geneeskunde

Dr. Jan Raes

Jules Vandewalle

Delphine Thibo

VOORLEESPROJECT: OVERZICHT INCLUSIE

48 patiënten gescreend
Medische oncologie (n= 19)
Hematologie (n= 29)

Geen deelname (n=28)
Hematologie (n=19)
Medische Oncologie (n= 9)

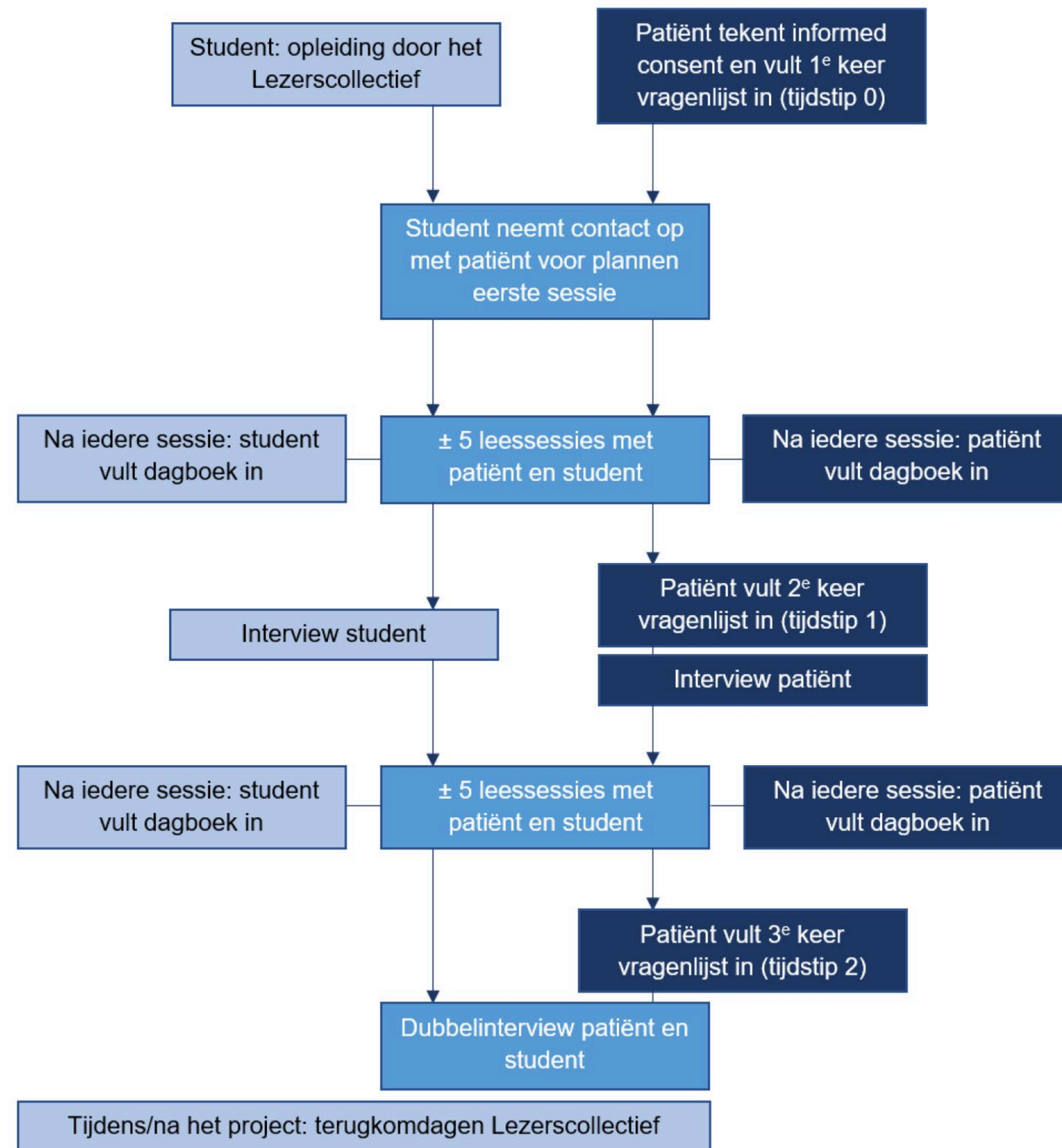
Redenen:

- Ik lees liever zelf (n=4)
- Ik lees niet graag (n=6)
- Moeilijk in te schatten of dit past in mijn behandeltraject (n=4)
- Te vermoeiend (n=2)
- Overlijden voor start studie (n=1)
- Andere (n=11)

Inclusie (n=20)
Medische Oncologie (n=9)
Hematologie (n=11)

Studie afgerond (n= 7)
Overlijden patiënt (n=4)
Stop Studie (n=9)

VOORLEESPROJECT: VERLOOP

VOORLEESPROJECT: OVERZICHT STUDIE

- Invullen van vragenlijsten (**patiënt**)
 - Depressie en angst
 - Kwaliteit van leven
 - Empowerment
 - Sociale beperkingen
- Dagboek invullen (**patiënt** en **student**): na elke voorleessessie, waarop een drietal vragen worden beantwoord:
 - Wat heb je gedaan tijdens de sessie?
 - Wat voelde je erbij?
 - Wat dacht je er bij?
 - Daarnaast vrije ruimte *ad libitum*
- Diepte-interview:
 - **student** en **patiënt** apart: 1x, na 4-5 sessies
 - **student** en **patiënt** samen: 1x, op het einde, na de laatste sessie

DE ZOLDER VAN HET POEZIECENTRUM

VOORLEESPROJECT: PRELIMINAIRE RESULTATEN

Totaal leessessies $n=82$; mediaan=3

Interviews met patiënten $n=11$

Interviews met studenten $n=10$

Dubbelinterviews $n=6$

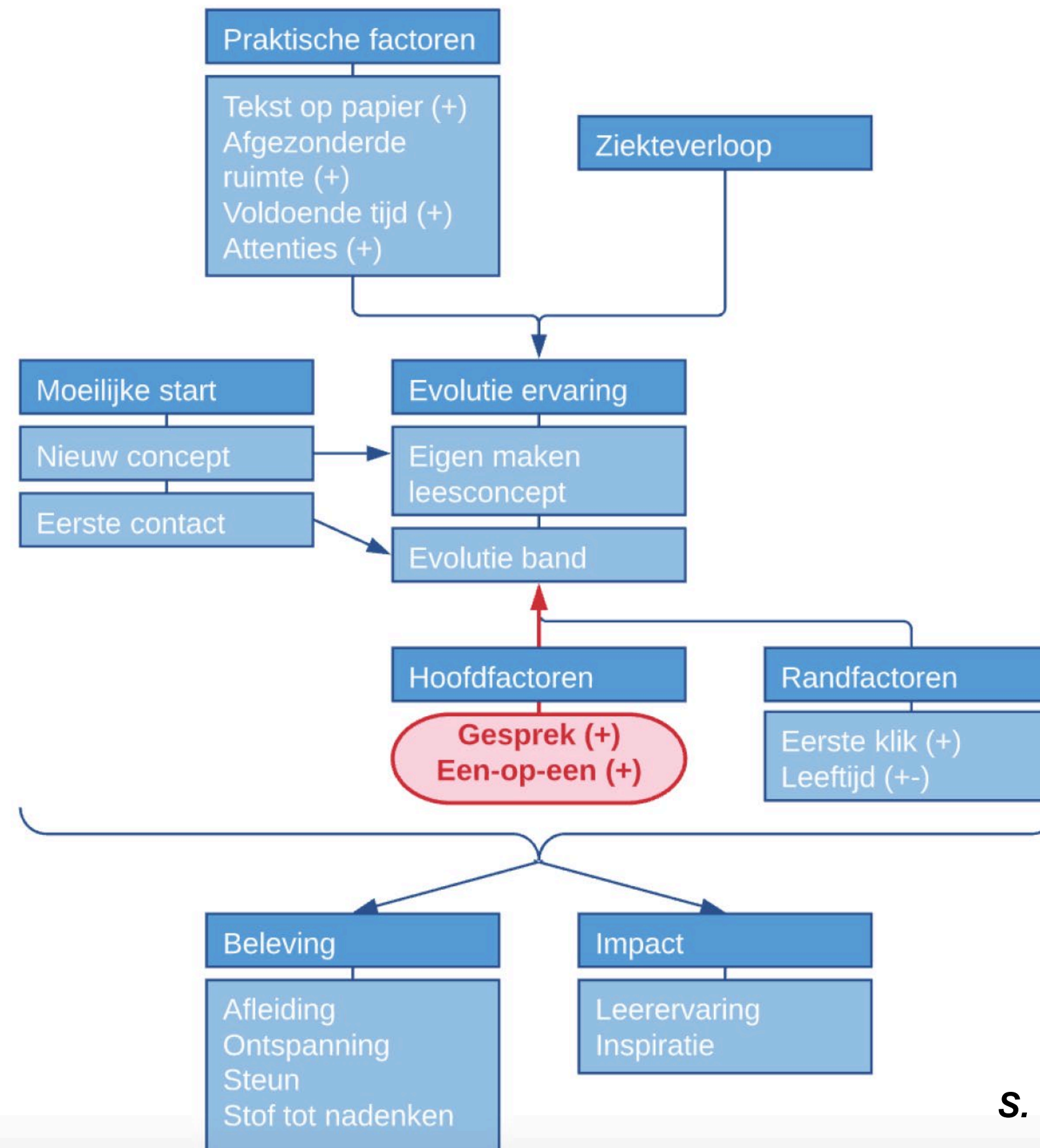
HET LEESPROJECT IN TIJDEN VAN PANDEMIE

PAOLO
GIORDANO
IN TIJDEN
VAN
BESMETTING

Ik ben niet bang dat ik ziek word. Waarvoor dan wel?
Voor alles wat de coronacrisisbelemmering kan veranderen.
Ik ben bang dat ik ontdek dat de beschaving die ik ken
een kuarterhuis is. Dat alles wordt uitgewist. Maar ik
ben ook bang voor het tegengestelde: dat als de
angst stralen weg is, alles bij het oude is gebleven.

VOORLEESPROJECT: PATIENTEN: THEMA'S

VOORLEESPROJECT: GETUIGENIS PATIENTEN

Het gesprek – de relatie – de evolutie van de relatie

#Patiënt: “Ja, ging zo spontaan allemaal, zonder da we daar dan moesten woorden aan, aan ver-, van hoe we ons voelden. We voelden ons goed.”

#Student: “Ja, en ook zo, voorbeeld als je op een heel moeilijk moment in de behandeling zat, probeerde ik wel naar niet zo te zware teksten te nemen, maar dan meer echt luchtigere teksten te nemen.”

VOORLEESPROJECT: GETUIGENIS PATIENTEN

Een-op-een versus in groep

#Patiënt: “Dan zou ik toch wel meer in mijn schulp zitten of niet zo gauw wa durven zeggen denk ik. Wa ik daarnet al zei van een-op-een ben ik heel snel ontdood, maar in een groep euh ben ik een kat-uit-de-boomkijker.”

GETUIGENIS: STUDENTEN

- Impact op professionele en persoonlijke ontwikkeling van de student
 - Ook jaren later (vervolgproject)
- Het samen lezen en het gesprek over de tekst kan de ontmoeting van mens tot mens faciliteren, en de gesprekken over uiteenlopende onderwerpen

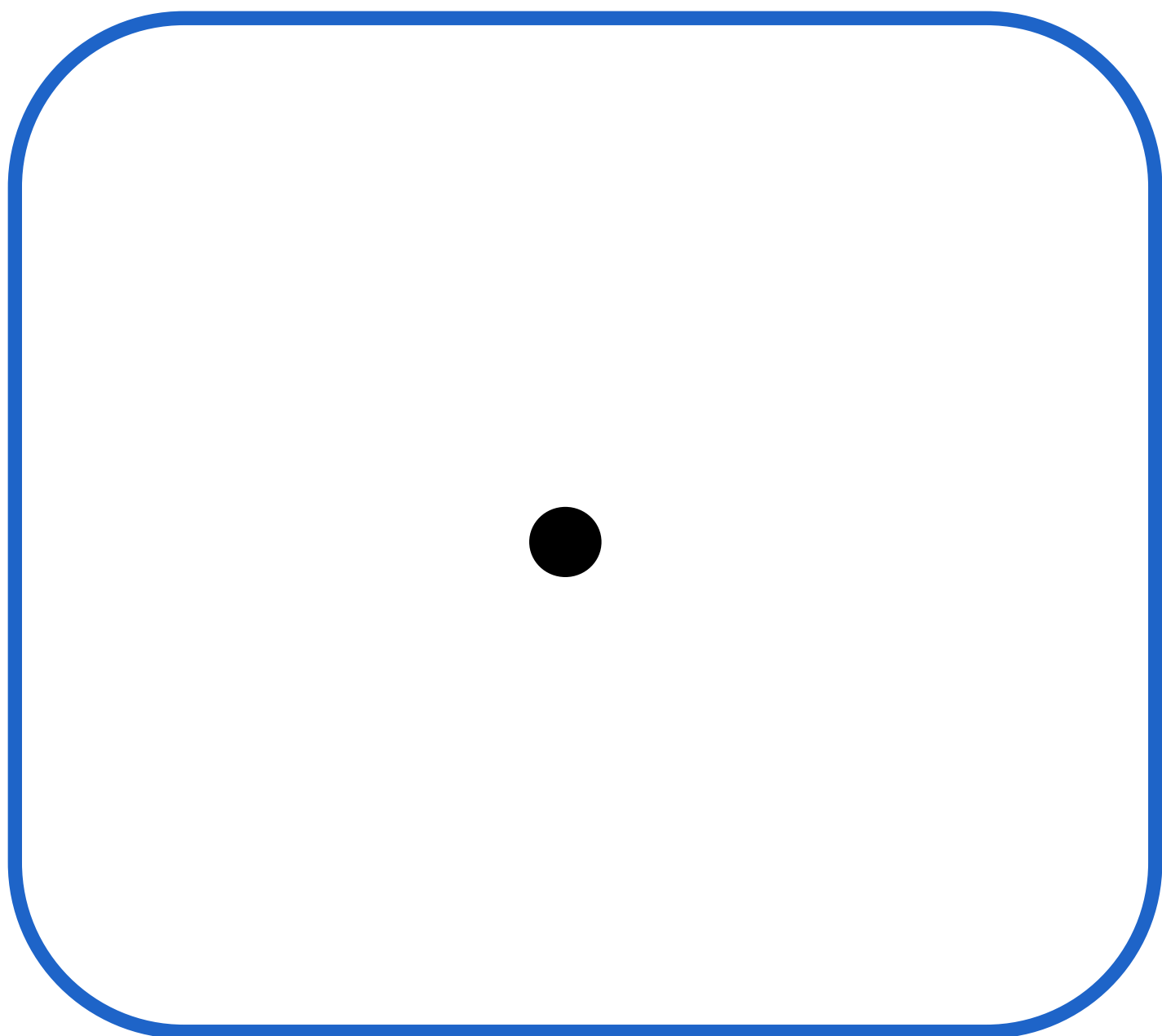
GETUIGENIS STUDENTEN: MENS LEREN KENNEN

#Student: *“Als ik later arts ben, wil ik ook niet alleen diagnoses stellen en genezen. Ik wil ook...het is het totaalplaatje die telt en er mag ook een keer een patiënt naar mij komen omdat hij zich niet goed voelt of omdat hij met iets zit of zo. Dus, in die zin denk ik wel dat ik al een deel van mijn taak aan het vervullen ben, nu in het project. Ik ben ook superblij dat ik er mag aan deelnemen omdat het mij ook echt...omdat het een uitstekende voorbereiding is, denk ik.”*

LEZEN TOT HET EINDE

LEZEN TOT HET EINDE

VOORLEESPROJECT: AANBEVELINGEN

- Nood aan vervolgonderzoek (kleine steekproef en relatief hoge drop-out)
- Vervolgprojecten:
 - Patiëntenselectie: het project breed uitleggen (voorleesaspect - intermenselijke aspect)
 - Opleiding voorlezers bij Het Lezerscollectief: aanleren van een iets vrijere structuur voor een voorleessessie
 - Omgevingsfactoren:
 - beschikbaar stellen van afgezonderde ruimtes
 - op de hoogte brengen van het personeel over het doorgaan van de sessies
 - Een nog meer “person-centered” vorm van bibliotherapie kunnen gehanteerd worden, maar dit alles vereist kennis en goede sociale capaciteiten van de student.

SAMEN LEZEN MET MANTELZORGERS VAN MENSEN MET KANKER

- Els De Waegeneer

WAT IS HET EFFECT VAN SAMEN LEZEN OP HET MENTAAL WELZIJN VAN MANTELZORGERS?

SAMEN L

De begeleid
gedicht/verh
de deelnem
over de belev

EFFECTEN OP MENTAAL WELZIJN

- gevoel van erkenning
- gevoel van verbondenheid
- daling van stress en angst
- veilige omgeving om gevoelens te uiten
- uitbreiding sociaal netwerk
- gevoel van wederzijds begrip
- vorm van zelfzorg
- reductie van depressieve symptomen
- stijging gepercipieerde levenskwaliteit
- toegenomen capaciteit tot zelfreflectie

beschermend
zorgers. Meer
seconomische
verdere studie
le inhoud van

is: experiences

n al
essment and

ling groups in

AANDACHTSPUNTEN

- laagdrempeligheid: vrijwillig, gratis, geen inschrijvingen
- emotionele veiligheid
- geen verplichting om te spreken
- respect voor verschillende visies

communities in South London. University of Liverpool.
Dowrick, C. et al. (2012). Get into Reading as an intervention for common mental health problems: exploring catalysts for change. *Medical Humanities*, 38, 15-20.
Hodge, S. et al. (2007). Reading between the lines: the experiences of taking part in a community reading project. *Medical Humanities*, 33, 100-104.

DE EVIDENTIE GROEIT...

- Bibliotheapie voor mensen die behandeld worden voor kanker

JOURNAL OF THE AUSTRALIAN LIBRARY AND INFORMATION ASSOCIATION
2023, VOL. 72, NO. 3, 270–293
<https://doi.org/10.1080/24750158.2023.2231231>

RESEARCH

OPEN ACCESS

Psycho-oncology Bibliotherapy Program for Improving the Emotional Wellbeing of People Undergoing Cancer Treatment: Literature Review and Preliminary Findings

Elizabeth Wells ^a, Diane Velasquez ^b, Amanda Hutchinson ^c and Kate Gunn ^d

DE EVIDENTIE GROEIT...

- Bibliotherapie voor mensen die behandeld worden voor kanker

ABSTRACT

Reading has long been acknowledged as beneficial to physical and mental health. Many studies confirm bibliotherapy, or reading for therapy, has a meaningful place in the treatment toolkit for mild to moderate mental health conditions, chronic pain and loneliness. However, the joy and health benefits of reading can be denied to those undergoing cancer treatment because reading can become a frustrating, demanding activity due to cancer-related cognitive impairment. Fortunately, listening to a story provides a way to share stories with those suffering from this common side-effect. Integrative oncology employs a number of complementary therapies, however there is also a potential place for bibliotherapy. Utilising the warmth of real-time, in-person reading aloud, this research explores the extent to which a read-aloud program is associated with improvements in the emotional wellbeing of people undergoing cancer treatment. Bibliotherapy comes in many guises and fiction was utilised in this study. A potential outcome of this study may be to help make a case for the use of bibliotherapy as a psychosocial intervention for people affected by cancer, in particular under the guise of bibliotherapy via reading aloud. This project was presented at the 2022 RAILS conference and this paper describes the background and methodology.

ARTICLE HISTORY

Received 2 February 2023
Accepted 27 June 2023

KEYWORDS

Bibliotherapy; psycho-oncology; integrative oncology; read-aloud; wellbeing; psychosocial

DE EVIDENTIE GROEIT...

- Bibliotherapie voor mensen die behandeld worden voor kanker

Full length article

A qualitative feasibility and acceptability study of an acceptance and commitment-based bibliotherapy intervention for people with cancer

Journal of Health Psychology

2024, Vol. 29(5) 410–424

© The Author(s) 2023

Article reuse guidelines:

sagepub.com/journals-permissions

DOI: 10.1177/13591053231216017

journals.sagepub.com/home/hpq

Emma Keenan, Reg Morris^{id}, Vasilis S Vasiliou^{id}
and Andrew R Thompson^{id}

Use of Bibliotherapy in Children and Adolescents With Cancer

Çaksen, Hüseyin MD, PhD

[Author Information](#)

Journal of Pediatric Hematology/Oncology 46(6):p e479–e480, August 2024. | DOI: 10.1097/MPH.0000000000002895

DE EVIDENTIE GROEIT...

- Shared reading in groep voor mensen met kanker

TYPE Original Research
PUBLISHED 01 November 2022
DOI 10.3389/fpsyg.2022.1017166

OPEN ACCESS

EDITED BY

Philip Davis,
University of Liverpool,
United Kingdom

REVIEWED BY

Michael Alexander Wieser,
University of Klagenfurt, Austria
Anne Line Dalsgård,
Aarhus University, Denmark
Thor Magnus Tangerås,
Kristiania University College, Norway

*CORRESPONDENCE

Tine Riis Andersen
tine.r.andersen@uis.no

Regaining autonomy, competence, and relatedness: Experiences from two Shared Reading groups for people diagnosed with cancer

Tine Riis Andersen^{1,2*}

¹Norwegian Centre for Reading Education and Research, University of Stavanger, Stavanger, Norway, ²Faculty of Education, University of Trnava, Trnava, Slovakia

DE EVIDENTIE GROEIT...

- Shared reading in groep voor mensen met kanker

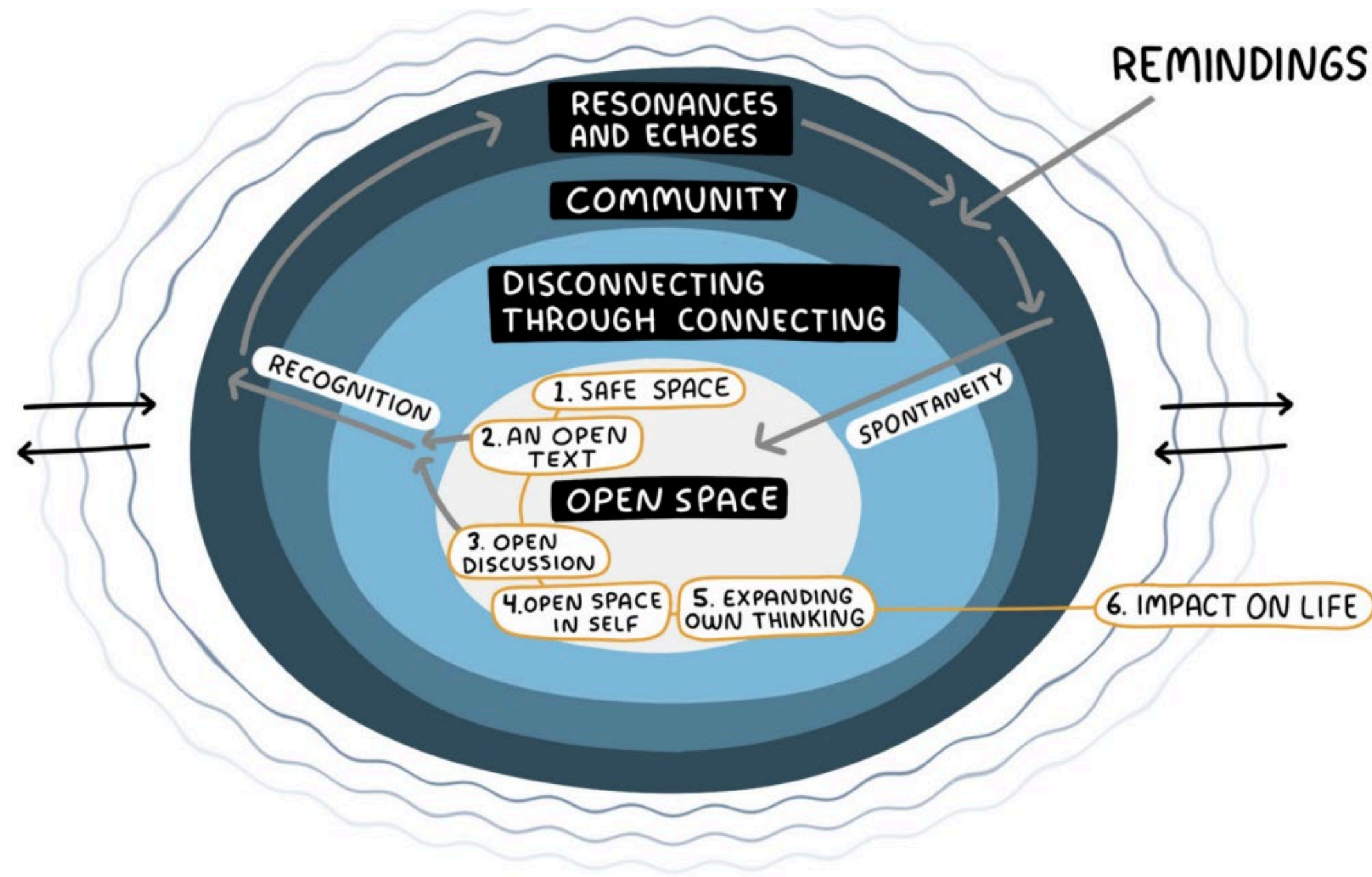

FIGURE 1
Process model of Shared Reading.

THE POEM HAS STAYED WITH ME

- Shared reading in groep voor mensen met kanker: resonanties op lange(re) termijn

Poetics 102 (2024) 101847

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Poetics

journal homepage: www.elsevier.com/locate/poetic

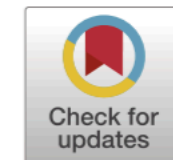
“The poem has stayed with me”: Continued processing and impact from Shared Reading experiences of people living with cancer

Tine Riis Andersen^{a,b,*}, Frank Hakemulder^{a,c}

^a *The Norwegian Centre for Reading Education and Research University of Stavanger, Stavanger, Norway*

^b *Faculty of Education, University of Trnava, Trnava, Slovakia*

^c *Department of Liberal Arts and Sciences, Utrecht University, Norway*

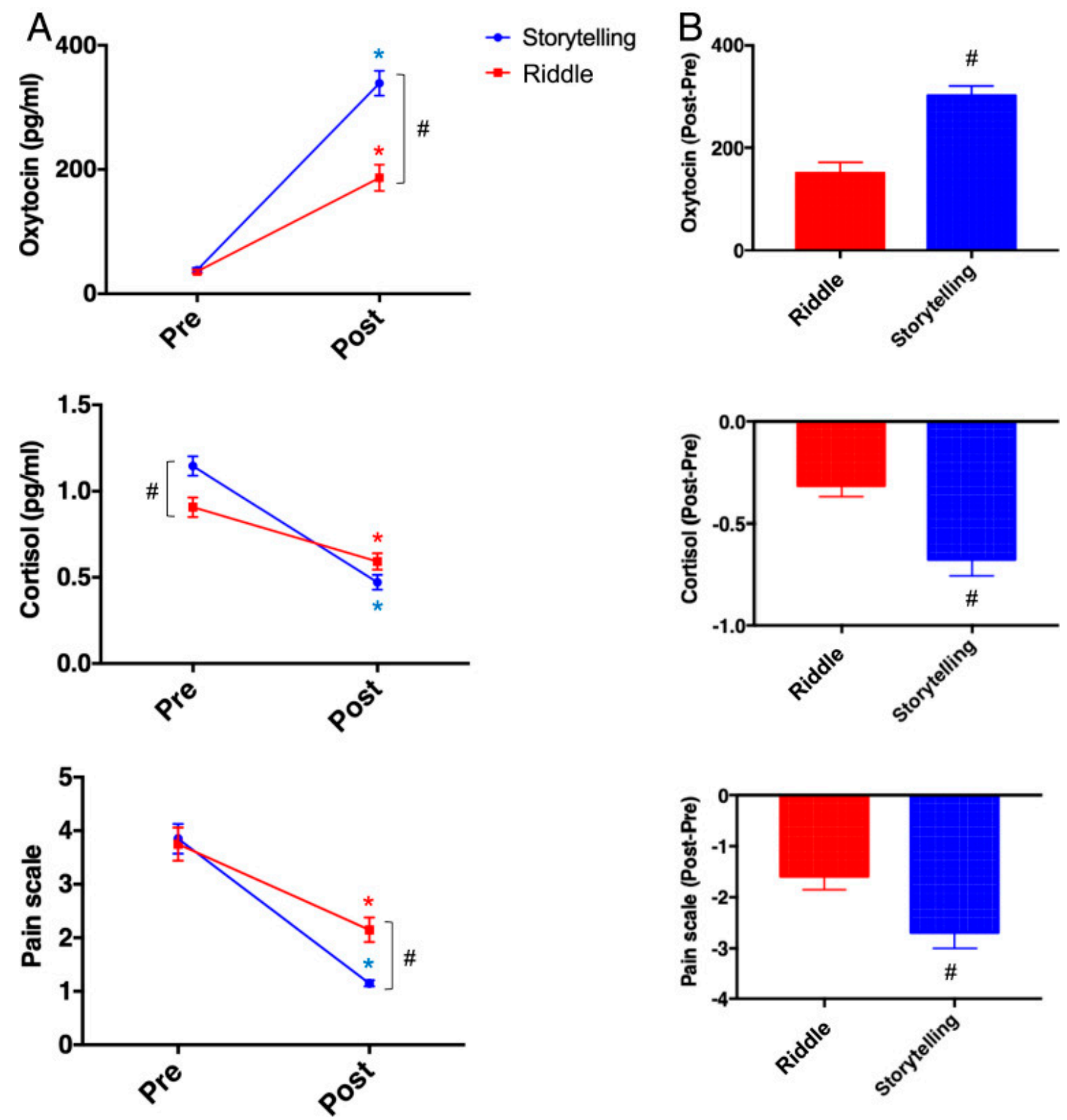
THE POEM HAS STAYED WITH ME

- Shared reading in groep voor mensen met kanker: resonanties op lange(re) termijn

6. Conclusion

To understand the multilayered ways in which literature can be meaningful in readers' lives, it is necessary to study the reading experience as an ongoing process rather than a predetermined outcome. After the interviews, we left the four readers, Elena, Molly, Maria, and Susanne, but their reading experiences might still feed their thoughts, feelings, ideas, and associations and influence their future actions. They might come into a situation where they recall a text and regain new meaning from it. In that way, their reading experiences have become their life companions, integrated into their self-concept and part of their life narrative. The six reading experiences exemplify how the personal meaning of SR experiences exceeds the limited time participants spend together during sessions and goes beyond the limits that literary scholars might see in the justified interpretations of a text. But more importantly, during the trajectory of this study, these readers found hope, energy, and resilience through their reading experiences that became meaningful at a time in their lives when they were deprived of energy, motivation, and meaning.

EEN PIJNSTILLEND VERHAAL

DE LEESPOSTBUS

SAMEN LEZEN VOOR MENSEN MET KANKER

Patiënten met kanker die een behandeling krijgen in het UZ Gent kunnen genieten van een **ontspannend voorleesmoment** tijdens hun behandeling, zowel tijdens een opname of tijdens ambulante behandeling. Het biedt een moment van afleiding en kan helpen om te ontsnappen aan het ziek zijn.

Dit Initiatief vloeit voort uit een onderzoeksproject onder leiding van prof. dr. Tessa Kerre en wordt nu breder aangeboden.

Dit project kwam tot stand dankzij de financiële steun van Stichting tegen Kanker, Rotary Oostende en Lezerscollectief vzw.

SAMEN LEZEN VOOR MENSEN MET KANKER

SAMEN LEZEN VOOR MENSEN MET KANKER

© Michiel Devijver en Iedereen Leest

TOEKOMSTPLANNEN

- Samen lezen in groep of 1:1 met patiënten
 - Kankerpatiënten: in en buiten het ziekenhuis (1:1)
 - Revalidatiecentrum(1:1 vs groep)
 - Intensieve zorgen (1:1)
 - Geriatrie, RVT(1:1 vs groep)
 - Nierdialyse (groep)
 - Kinder- en jeugdpsychiatrie (1:1 vs groep)
 - ...
- Samen lezen met mantelzorgers (Els De Waegeneer)
- Samen lezen met zorgverleners

MIJN DROOM: ROOM SERVICE VOOR KUNSTEN IN HET ZIEKENHUIS

KUNST HEELT EEN MENS

Tessa Kerre
Kunst op voorschrift

KUNST OP VOORSCHRIFT

PROGRAMMA

Tessa Kerre Kunst op voorschrift

STUDENTEN TICKETS & INFO ARCHIEF KARAKTERS

29.03.2022, 20:00 MIRY CONCERTZAAL

In december 2020 richtte het UZ Gent, onder leiding van prof. dr. Tessa Kerre, het Prinses Delphine van Saksen-Coburg Fonds op, met als missie om kunst en cultuur te integreren in de zorg voor de patiënt. Dit initiatief, te midden van een gezondheidscrisis die vele kunstenaars, makers en hun sector zwaar getroffen heeft, maakte ons bij het Studium Gent nieuwsgierig naar de (wetenschappelijke) inzichten die het team van prof. dr. Kerre daartoe hebben geïnspireerd. Tessa Kerre stemde enthousiast in met onze uitnodiging om zowel een Studium lezing te geven als een Karakter te schrijven over de helende vermogens/potenties van kunst en cultuur.

Professor Tessa Kerre – ook bekend van het tv-programma Topdokters – is hematoloog, kliniekhoud aan het UZ Gent en hoofddocent aan de Universiteit Gent. In haar onderzoek richt ze zich op stamceltransplantatie en immunotherapie voor kanker. Het communiceren met patiënten, hun naasten en het brede publiek is voor haar een belangrijk aspect binnen haar job. Over dit onderwerp schreef ze onlangs het boek *Immuun voor kanker?* (Academia Press, juni 2021), waarin ze de ziekte bespreekbaar maakt, en de angst en eenzaamheid verkleint.

~~26.10.2021, 20:00~~

UZ Gent, Auditorium D

Elisabeth De Waele

In het hol van de
pandemie. Verhalen uit de

<https://studiumgent.be/non-sense/>

23.11.2021, 20:00

MIRY CONCERTZAAL

Christophe Verbruggen

De sociale welvaartstaat,
een dynamische

22.02.2022, 20:00

MIRY CONCERTZAAL

non sense

Roeien met riemen die je
niet hebt

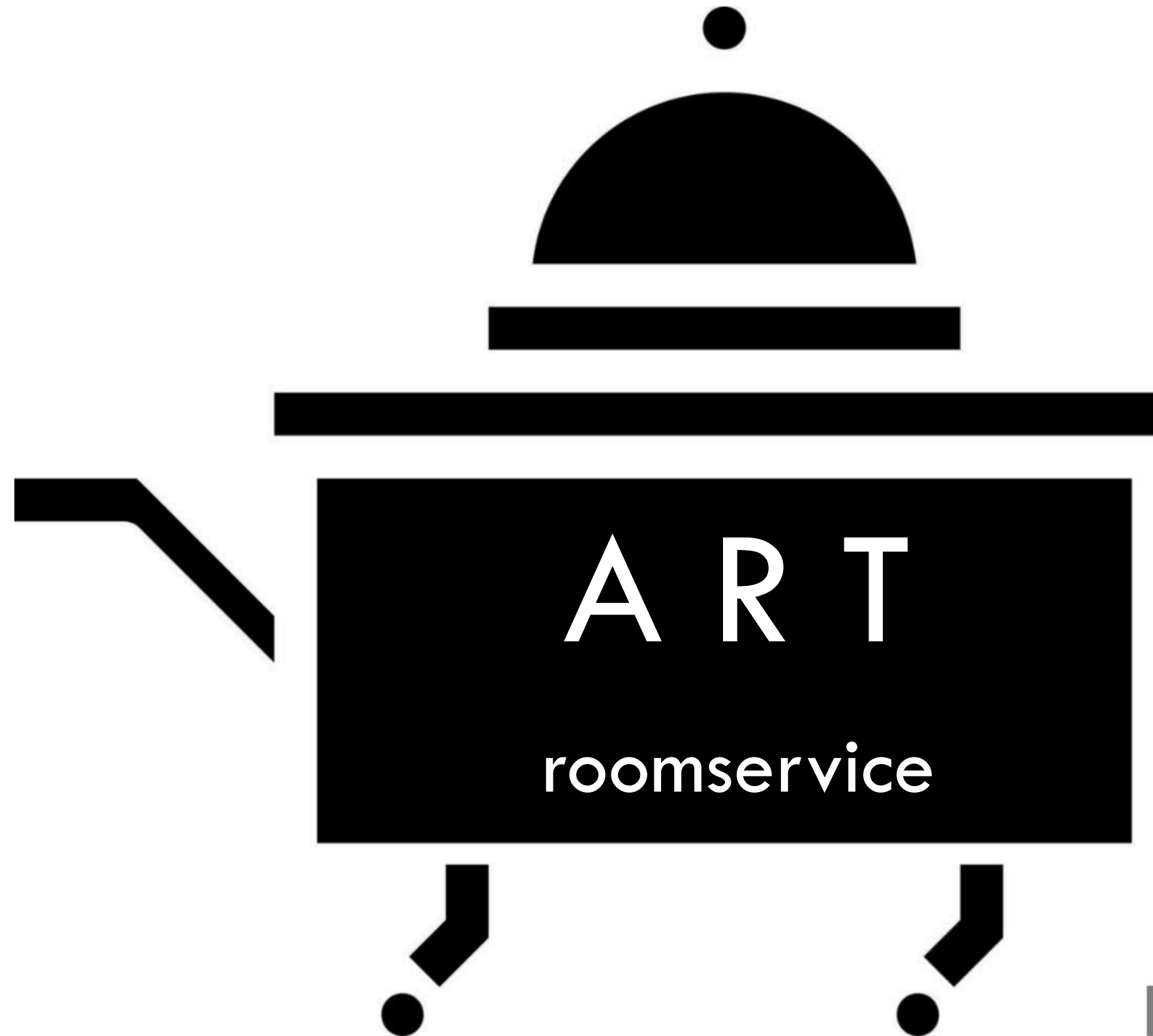
19.04.2022, 20:00

MIRY CONCERTZAAL

Fiep van Bodegom

Elk verhaal is een relatie

ROOM SERVICE

ZORGEN OVER ZORG

ZORGEN OVER ZORG

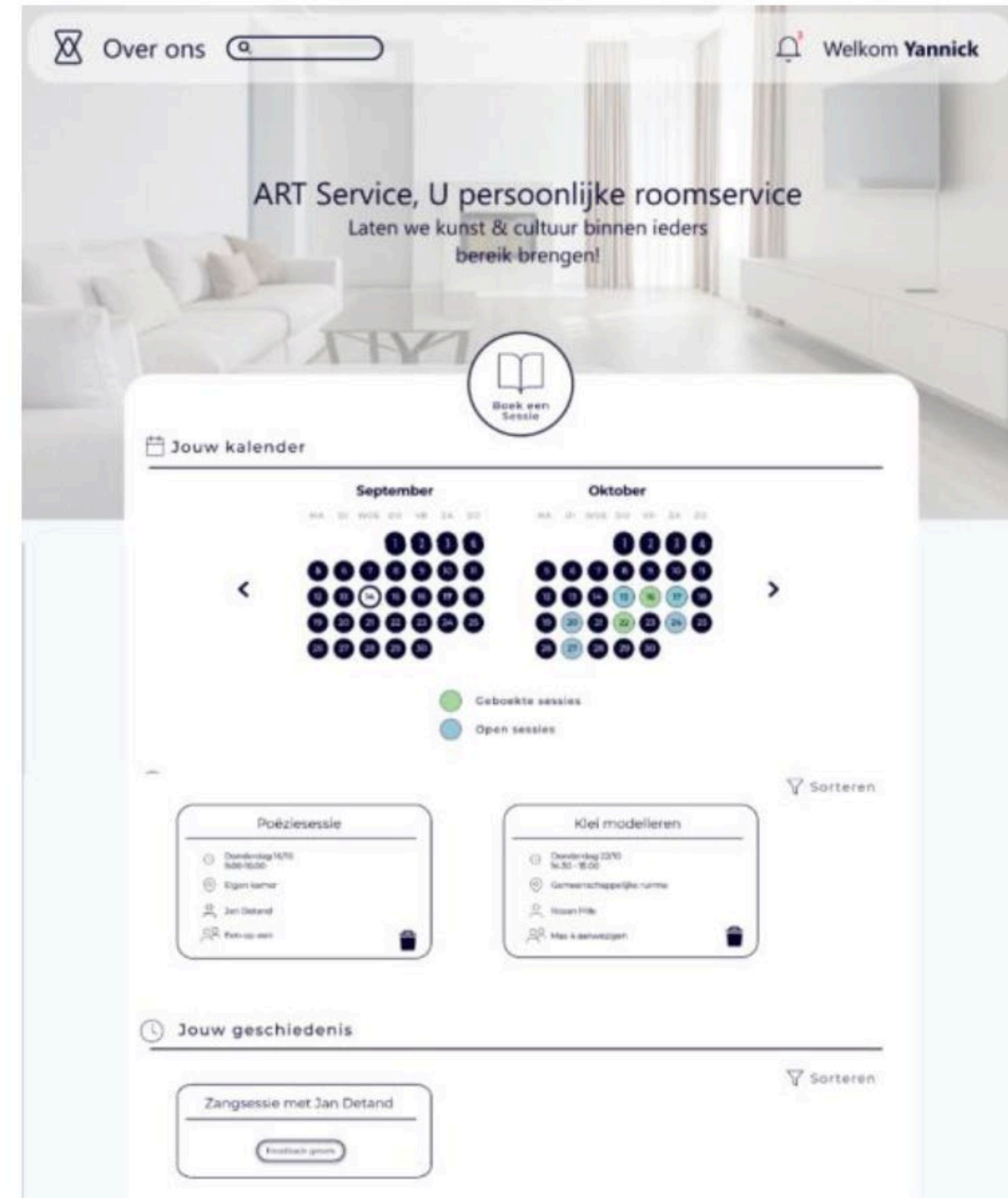
[illegible]

ROOM SERVICE

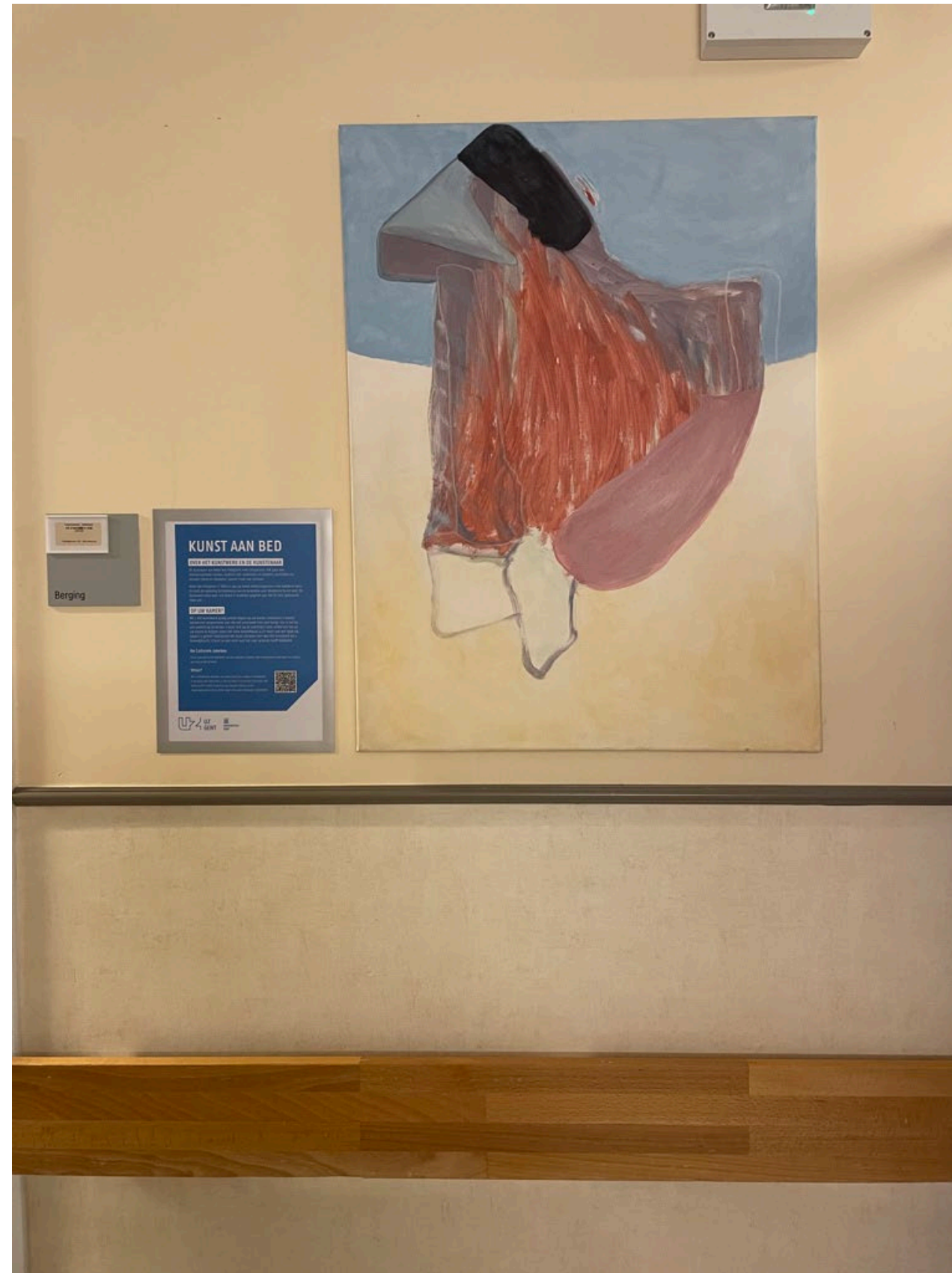
- Vrijwilligers – artiesten – kunstenaars - performers
- Patiënten

Co-creatie project

- Anka Dekens, Ward Meuleman, Leah Masschelein, Nathan Vander Haeghen, Rosan Pille and Zoé De Muynck
- Supervisors: Tessa Kerre, Gaëlle Vanbutsele – Jan Detand

KUNST IN DE ZIEKENHUISKAMER

VLAGGEN VOOR MIIJLPALEN

Een co-creatie kunstproject – Marijs Kempynck and Astrid David - Cera

TRANSFORMERENDE MASKERS GEINSPIREERD DOOR ENSOR

Een co-creatie kunstproject – Sara Plantefève-Castryck - KOTK

TRANSFORMERENDE MASKERS GEINSPIREERD DOOR ENSOR

Een co-creatie kunstproject – Sara Plantefève-Castryck - KOTK

Maggy (54)

Tranen stromen onophoudelijk bij het nieuws van de diagnose kanker. Sinds 2015 vecht ik tegen borstkanker, in 2018 lymfoom in mijn zij, en in 2022 lymfoom in de hersenen. Telkens werd ik behandeld met bestraling en chemo, wat zwaar was. Maar te midden van de pijn en het verdriet gloort een sprankje hoop. Dus heb ik van mijn bestralingsmasker een kunstwerk gemaakt dat mijn ware gevoelens toont. Met tranen en lachen, met liefde en pijn, om mijn emoties vrij te laten stromen.

Dit masker maakt mij trots, laat mijn ware zelf zien aan de wereld, want het uiten van emoties is kracht. Zonder de grote liefde van mijn man Dirk, de steun van mijn ouders en de babbels met mijn zus Elsy was dit veel moeilijker geweest.

TRANSFORMERENDE MASKERS GEINSPIREERD DOOR ENSOR

Een co-creatie kunstproject – Sara Plantefève-Castryck - KOTK

Tore (25)

Als student industrieel ingenieur electromechanica stond ik drie jaar geleden voor een onverwachte wending in mijn leven: de diagnose van plasmablastair myeloom, een zeldzame en agressieve vorm van kanker die tot voor kort zelfs onbekend was, waardoor ik opeens niet meer een onbezonnen student was zoals zovelen, maar een terminale patiënt in een palliatief traject.

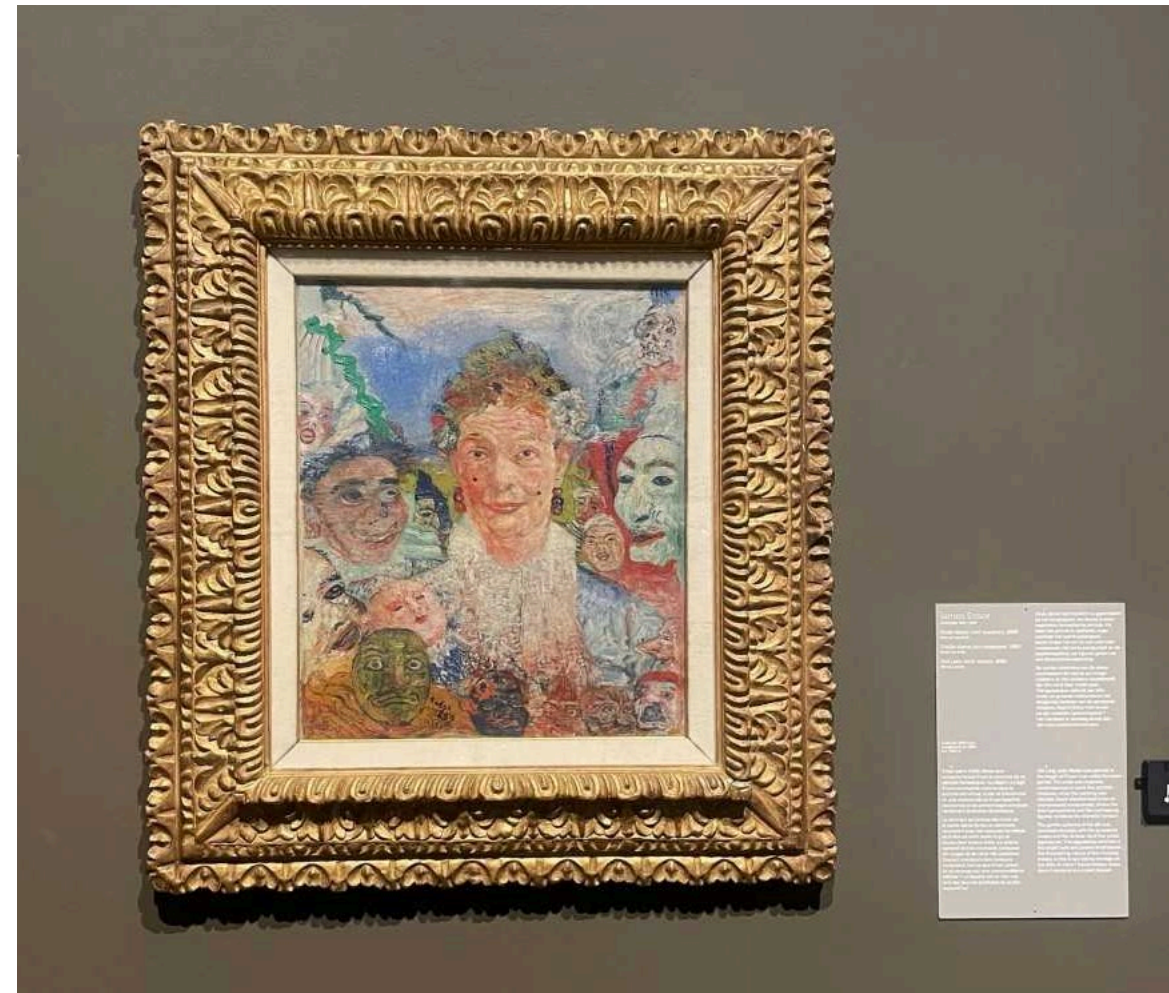
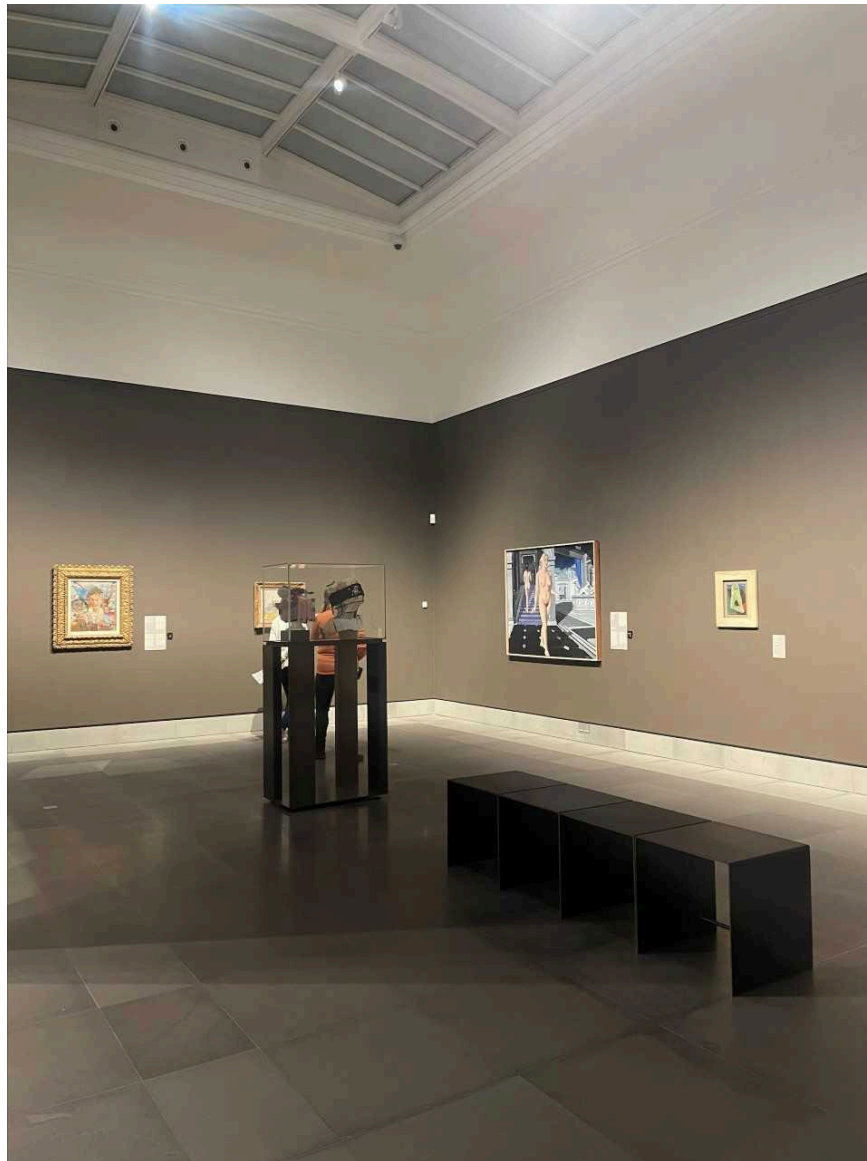
Het feit dat ik deze onbekende kanker op zo'n jonge leeftijd kreeg, maakt het ontzettend uitdagend. De afgelopen jaren waren een achtbaan van behandelingen: van intensieve bestralingen tot andere therapieën, mijn lichaam heeft het allemaal doorstaan. Maar de kanker bleef zich manifesteren, soms op onverwachte plaatsen zoals in mijn centraal zenuwstelsel, wat op zichzelf al een unieke uitdaging was. Tessa Kerre bood me de kans om deel te nemen aan deze workshop. Het masker dat ik maakte, symboliseert de complexiteit van mijn ervaringen sinds de diagnose. De vele ogen en de blinddoek vertegenwoordigen mijn zoektocht naar identiteit en mijn relatie tot mijzelf en de ander. Op mijn leeftijd zou ik normaal gesproken vooruitkijken naar een toekomst vol mogelijkheden, maar voor mij is de toekomst minder duidelijk geworden, een abstract begrip waar ik me op een andere manier tot moet verhouden.

De symbolen op de schouders symboliseren het opnieuw zoeken van balans, tussen mijn fysieke en mentale gezondheid, tussen dromen en de realiteit van mijn ziekte. De rode en zwarte lijnen op het masker symboliseren deze innerlijke strijd. De zwarte lijnen staan voor het ziek zijn, de pijn en de vele confrontaties, terwijl de rode lijnen vernieuwde perspectieven en de kracht van mijn innerlijke strijd vertegenwoordigen.

Tessa Kerre verwoordde het eigenlijk treffend: veel dingen zijn voor mij niet meer mogelijk vanwege mijn ziekte, maar deze workshop is iets wat ik net wel kan doen, dankzij mijn ziekte.

TRANSFORMERENDE MASKERS GEINSPIREERD DOOR ENSOR

Zomer 2024 in het MSK – Gent → Vesalius museum Leuven

SOUNDS FOR THE SOUL

Met de steun van LVV

ROEL DIELTIENS

Livemuziek op Intensieve zorg brengt fysieke en mentale rust

🕒 04 maart 2019 🧑 door P.S.

Patiënten op Intensieve zorg van het UZ Gent en het Militair Hospitaal in Neder-over-Heembeek krijgen sinds kort bezoek van professionele muzikanten. Die brengen via het project MusIC op maat van de patiënt livemuziek aan bed. Ze verlichten hiermee hun fysieke en emotionele ongemakken (foto (c) healing stories).

OBSTAKELS

- Financiële steun
- Mensen die dit project ondersteunen
- Curatoren
- Betrokkenheid van patiënten en hun mantelzorgers
- Betrokkenheid van ziekenhuismanagement en professionele zorgverleners

REFLECTIES OVER LITERATUUR IN DE OPLEIDING VAN ZORGVERLENERS

EMBARGOED UNTIL 2:00 PM US ET THURSDAY, 3 OCTOBER 2013

Reading Literary Fiction Improves Theory of Mind

David Comer Kidd* and Emanuele Castano*

The New School for Social Research, 80 Fifth Avenue, New York, NY 10011, USA.

*Corresponding author. E-mail: kiddy305@newschool.edu (D.C.K.); castano@newschool.edu (E.C.)

Understanding others' mental states is a crucial skill that enables the complex social relationships that characterize human societies. Yet little research has investigated what fosters this skill, which is known as Theory of Mind (ToM), in adults. We present five experiments showing that reading literary fiction led to better performance on tests of affective ToM (experiments 1 to 5) and cognitive ToM (experiments 4 and 5) compared with reading nonfiction (experiments 1), popular fiction (experiments 2 to 5), or nothing at all (experiments 2 and 5). Specifically, these results show that reading literary fiction temporarily enhances ToM. More broadly, they suggest that ToM may be influenced by engagement with works of art.

The capacity to identify and understand others' subjective states is one of the most stunning products of human evolution. It allows successful navigation of complex social relationships and helps to support the empathic responses that maintain them (1–5). Deficits in this set of abilities, commonly referred to as Theory of Mind (ToM), are associated with psychopathologies marked by interpersonal difficulties (6–8). Even when the ability is intact, disengagement of ToM has been linked to the breakdown of positive interpersonal and intergroup relationships (9).

Researchers have distinguished between affective ToM (the ability to detect and understand others' emotions) and cognitive ToM (the inference and representation of others' beliefs and intentions) (7, 8). The affective component of ToM, in particular, is linked to empathy (positively) and antisocial behavior (negatively) (7, 8). It is thus not surprising that we foster ToM in our children by having them attend to the emotional states of others: "Do you think he is happy or sad as a consequence of your action?" Such explicit encouragements to understand others usually diminish when children appear to skillfully and empathically engage in interpersonal relationships. Cultural practices, though, may function to promote and refine interpersonal sensitivity throughout our lives. One such practice is reading fiction.

Correlations of familiarity with fiction with self-reported empathy and performance on an advanced affective ToM test have been reported (10, 11), and limited experimental evidence suggests that reading fiction increases self-reported empathy (12, 13). Fiction seems also to expand our knowledge of others' lives, helping us recognize our similarity to them (10, 11, 14). Although fiction may explicitly convey social values and reduce the strangeness of others, the observed relation between familiarity with fiction and ToM may be due to more subtle characteristics of the text. That is, fiction may change how, not just what, people think about others (10, 11, 14). We submit that fiction affects ToM processes because it forces us to engage in mind-reading and character construction. Not any kind of fiction achieves that, though. Our proposal is that it is literary fiction that forces the reader to engage in ToM processes.

The category of literary fiction has been contested on the grounds that it is merely a marker of social class, but features of the modern literary novel set it apart from most best-selling thrillers or romances. Miall and Kuiken (15–17) emphasize that through the systematic use of phonological, grammatical, and semantic stylistic devices, literary fiction defamiliarizes its readers. The capacity of literary fiction to unsettle readers' expectations and challenge their thinking is also reflected in Roland Barthes's (18) distinction between writerly and readerly texts.

Although readerly texts, such as most popular genre fiction, are intended to entertain their mostly passive readers, writerly, or literary, texts engage their readers creatively as writers. Similarly, Mikhail Bakhtin (19) defined literary fiction as polyphonic and proposed that readers of literary fiction must contribute their own to a cacophony of voices. The absence of a single authorial perspective prompts readers to enter a vibrant discourse with the author and her characters.

Bruner (20), like Barthes and Bakhtin, has proposed that literature engages readers in a discourse that forces them to fill in gaps and search "for meanings among a spectrum of possible meanings" (p. 25). Bruner argues that to elicit this writerly stance, literary fiction triggers presupposition (a focus on implicit meanings), subjectification

[depicting reality "through the filter of the consciousness of protagonists in the story" (p. 25)], and multiple perspectives (perceiving the world simultaneously from different viewpoints). These features mimic those of ToM.

Our contention is that literary fiction, which we consider to be both writerly and polyphonic, uniquely engages the psychological processes needed to gain access to characters' subjective experiences. Just as in real life, the worlds of literary fiction are replete with complicated individuals whose inner lives are rarely easily discerned but warrant exploration. The worlds of fiction, though, pose fewer risks than the real world, and they present opportunities to consider the experiences of others without facing the potentially threatening consequences of that engagement. More critically, whereas many of our mundane social experiences may be scripted by convention and informed by stereotypes, those presented in literary fiction often disrupt our expectations. Readers of literary fiction must draw on more flexible interpretive resources to infer the feelings and thoughts of characters. That is, they must engage ToM processes. Contrary to literary fiction, popular fiction, which is more readerly, tends to portray the world and characters as internally consistent and predictable (21). Therefore, it may reaffirm readers' expectations and so not promote ToM.

To test our general hypothesis that literary fiction would prime ToM, we first compared the effects of reading literary fiction with reading nonfiction (experiment 1) and then focused on testing our predictions about the different effects of reading literary and popular fiction (experiments 2 to 5).

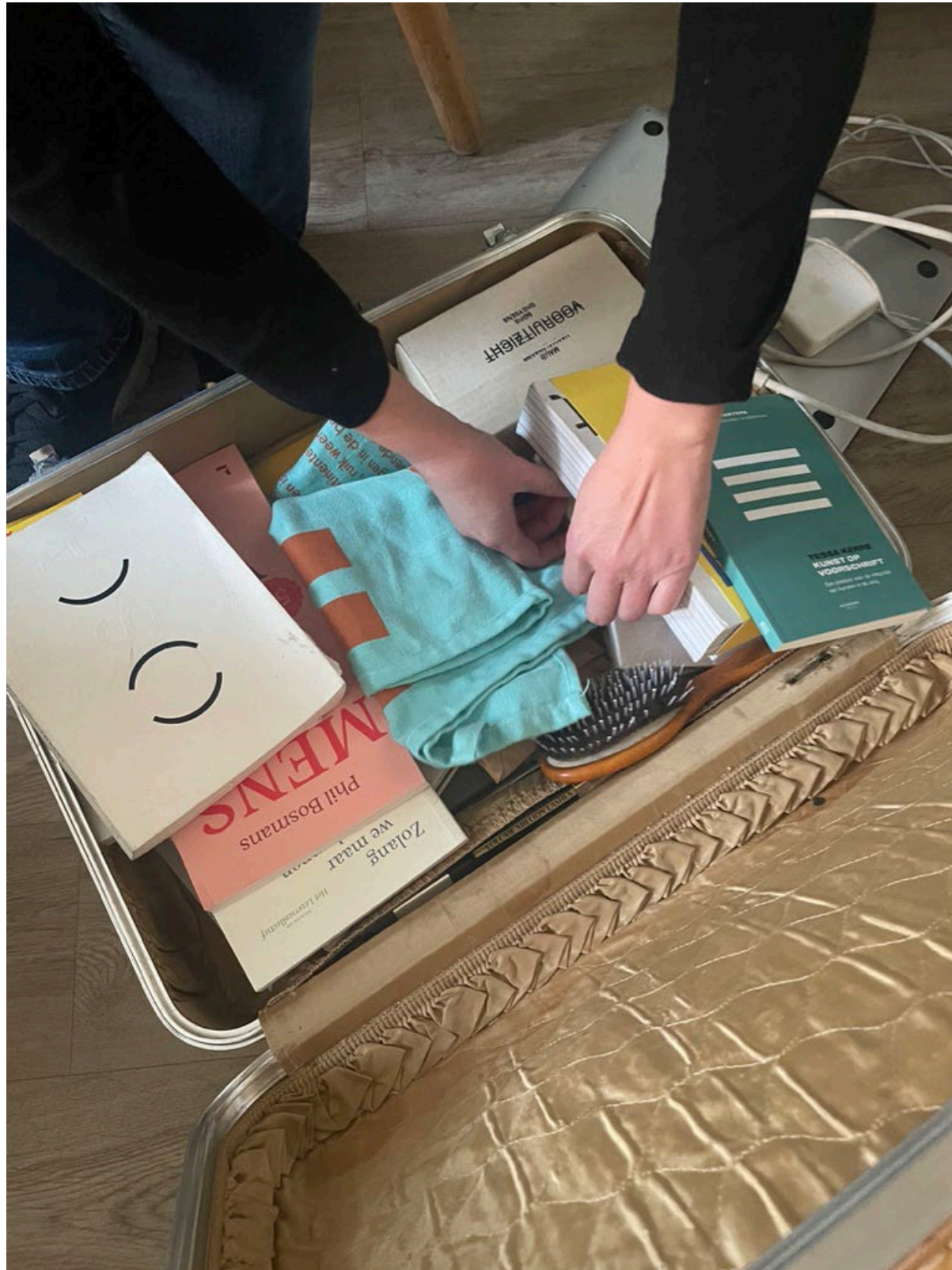
Difficulty in precisely quantifying literariness notwithstanding, some works are considered particularly good examples of literature and are recognized with prestigious awards (e.g., the National Book Award). Although selected through an inherently inexact process, prize-winning texts are more likely to embody general characteristics of literature than bestsellers of genre fiction (e.g., romance and adventure stories). In the absence of a clear means of quantifying literariness, the judgments of expert raters (i.e., literary prize jurors) were used. Accordingly, to study the effects of reading literary fiction, we selected literary works of fiction by award-winning or canonical writers and compared their effects on ToM with reading nonfiction, popular fiction, or nothing at all.

In experiment 1 (22), 86 participants were randomly assigned to read one of six short texts (three literary fiction and three nonfiction). Next, participants completed a false-belief test as a measure of cognitive ToM (23) and an advanced affective ToM test, the Reading the Mind in the

HET BEZOEK VAN MAUD VANHAUWAERT

HET BEZOEK VAN MAUD VANHAUWAERT

HET BEZOEK VAN MAUD VANHAUWAERT

Entree

Maud Vanhauwaert

Zorggolf

In het kader van de Voorleesweek was ik uitgenodigd op de dienst Hematologie aan het UZ Gent. Ik ging ervan uit dat iemand me snel snel zou ontvangen, me een briefje in de hand zou proppen met kamernummers om dan weer door te gaan met het échte werk. Niets was minder waar. Dokter en professor Tessa Kerre heette me welkom. Ze gaf me het gevoel dat ze álle tijd voor me had. Ze vertelde me over haar overtuiging dat kunst van wezenlijk belang is voor het welzijn van patiënten. Na ons

gesprek bezocht ik een paar kamers. Ik viel binnen in steriele ruimtes en overrompelde levens.

Ik vreesde alleen maar miserie aan te treffen, maar weer had ik het mis. De patiënten waren vervuld van dankbaarheid voor de zorg die ze kregen. Ik vermoed dat dokter Kerre er voor iets tussen zit. Volgens de chaostheorie kan één vliegend vleugelslag een orkaan veroorzaken. Misschien werkt rust op dezelfde manier aanstekelijk. De aandacht die iemand uitstraalt golft door de ruimte, raakt iedereen aan.

Tessa Kerre

Diensthoofd Hematologie UZ Gent

Hoofddocent UGent

DIENST HEMATOLOGIE

E tessa.kerre@ugent.be

T +32 9 332 66 54

Ghent University

@ugent

Ghent University

Immuno-T.inmotion.care

